

Įspūdžiai iš kelionės jachta. Turkija. Bodrumas – Fetija, 2008.09.18-27 arba “Kelionių planavimas tai mėgstamiausias kapitono darbas”

Didžioji Turkijos dalis yra Azijos žemyne. Ši teritorija vadinama Anatolija (apgyvendinta Hetitais 2'000 metų prieš Kristų). Mažesnė dalis yra Europoje, vadinama Trakija. Per vidurį valstybės yra Marmuro jūra, sujungta Bosforo sąsiauriu su Juodąja jūra ir Dardanelų sąsiauriu su Egėjo jūra. Šis unikalus vandens baseinas yra neutralus ir visi laivai gali juo plaukioti netrukdomi. Nuo XIII amžiaus iki 1922 Turkiją valdė Osmanų dinastija, o nuo 1923 metų Turkija tapo respublika po perversmo, kuriam vadovavo Mustafa Kemal Ataturkas. Turkija formaliai pripažįstama remiantis 1923 metų Lozanos sutartimi.

Kiekviena kelionė veikia kaip taisyklė suteikia kitokius atradimus, nei tikimasi iš pradžių. Taip Kolumbas atrado Ameriką ieškodamas Indijos. Taip visi be išimties alchemikai atrado “molį” ieškodami aukso sintetinio formulės (mat atradimai gali būti ne tik “geri”, bet ir “blogi”).

Bosforo sąsiauris su tiltu tarp Azijos ir Europos.

Turkijos vėliava.

Niekada prieš kelionę nereikėtų užsibrėžti būsimų atradimų ribų. Kaip antai: “deginisiusi ir maudysisiusi”. O gali išeiti atvirkščiai: “gersiu ir gersiu”, nes pastoviai lyja lietus ir nėra kas veikti. Svarbu keliaujant laikyti atviras ausis atradimams per daug nenusiteikiant dėl to, kokie jie bus. “Ką dievas duos, tą ir krikštysim” – taip savo atradimus prognozuoja būsimieji tėveliai ir mamytės. Taip

nutiko ir man. Vykau į Turkiją buriuoti, o atradau ne tik tai, bet ir visiškai kitokios rūšies atradimų.

Stambulas (o tiksliau Istanbul, seniau - Konstantinopolis)

Mūsų 36 žmonių grupelė nutarė prieš buriavimą pasidairyti po Stambulą. Dviem dienom sustojome mieste ant vakarinio Azijos kontinento krašto, Bosforo sąsiauriu atskirto nuo Europos. Sėdome į miesto turo autobusą (180 Eurų žmogui), o vakare nusisamdėme laivą-restoraną (531 Eurų laivas ir 28 Eurai žmogui vakarienė), skirtą tik mūsų kompanijai, paplaukioti naktiniu Bosforo sąsiauriu tarp dviejų kontinentų. Neapsirikome. Mums viską vietiniai pateikė kaip ant delno.

Topkapi rūmų įėjimas. Viduje – sultono rūmai, haremai, lobių muziejus.

Nereikėjo kapstyti internete ieškant informacijos ir lankytinų vietų. Tiesa, viena keliautoja paruošė prezentaciją prieš kelionę, kurioje surinko statistinius, kultūrinius duomenis. Ji buvo

įstabi, tačiau atmintyje neįstrigo – per daug skirtingos informacijos.

Taigi, Stambulas. Jame “privalomi” pamatyti stebuklai yra:

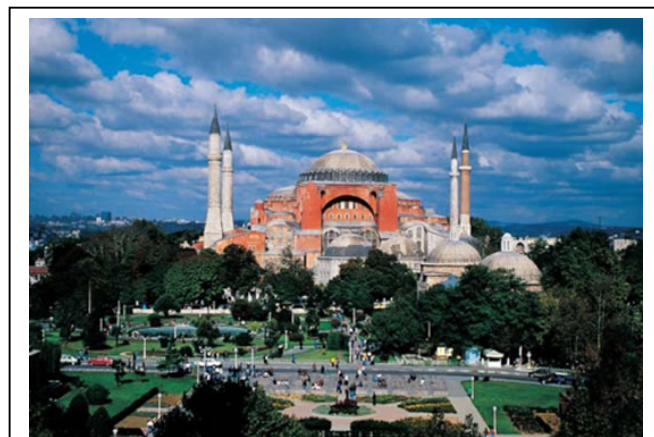
1. Topkapi rūmai. 1459-1465 m., po Konstantinopolio užkariavimo, Mehmetas II pasistatydino Topkapi rūmus kaip savo pagrindinę rezidenciją. Vietoj vieno pastato iškilo aibė paviljonų keturiuose didžiuliuose kiemuose.

Nuo 1924 m. šie rūmai

Topkapi rūmų kiemas su prižiūrimu botanikos sodu.

atverti lankytojams kaip muziejus. Per 470 viešpatavimo metų Osmanų sultonai sukauė išskirtinę lobių kolekciją, kurios didžioji dalis dabar yra šiuose rūmuose. Neįtikėtini rubinai, deimantai ir kiti turtai čia pat už stiklo šiais laikais atrodo kaip spalvoti stikliukai. Už įėjimą į haremą tenka susimokėti atskirai, ir, lydimi gido, galite pažiūrėti, kaip gyvendavo sultonai. Čia pat eksponuojama keletas pranašo Mahometo asmeninių daiktų, juos gali fotografuoti tik tikintys musulmonai. Mums, aišku, neleidžia.

Šv. Sofijos Soboras.

2. Šv.Sofijos soboras (*Hagia Sophia*). Soboras yra ryškus ankstyvosios bizantinės architektūros pavyzdys, skaičiuojantis jau 14 amžių. Buvo pastatytas VI a. Tuomet tai buvo krikščioniška bažnyčia. Po to, miestą užėmus turkams, ji tapo mečete. Šiuo metu viduje yra įrengtas muziejus.

Sofijos Soboras iš aikštelės priešais Žydrąją Mečetę.

Žydroji Mečetė.

uoja žydra ir mėlyna spalvos. O besimeldžiantys musulmonai kelia pagarbos jausmą – taip nuoširdžiai jie tai daro, kad jokiuose filmuose nemačiau.

4. Galatos bokštas. Iš jo atsiveria puiki Bosforo sąsiaurio panorama. Bokšte dabar įsikūręs restoranas, baras, klubas. Vaizdai – verti fotoaparato.

Keistoka matyti krikščioniškas ikonas šalia didžiulių musulmoniškų užrašų, garbinančių Alachą...

3. Žydroji mečetė (*Blue Mosque*) buvo pastatyta daug vėliau. Ši mečetė stovi tik keli šimtai metrų nuo Hagia Sophia, konkuruodama su Hagia Sophia savo dydžiu ir grožiu. Pastatyta 1616 m. kaip atsakas krikščionims, įrodymas, jog Otomanų imperija gali sukurti kažką geresnio už Hagia Sophia. Įėjimas į Blue Mosque yra nemokamas, prie įėjimo jums teks nusimauti batus – į musulmonų šventovę su batais eiti nevalia. Tai pat nėra įleidžiamos moterys apnuogintais pečiais ir galva – jei reikia, prie įėjimo jums duos skarą. Viduje viskas yra išklota kilimais, vyrai meldžiasi centre, o moterys - atskirose aptvertose sekcijose. Patekęs į vidų supranti, kodėl šią mečetę pavadino Žydrąja – vidus yra puoštas ornamentais, kur domin

Moterys meldžiasi atskirai ir labai nuoširdžiai.

Taigi, Stambului apžiūrėti, jei neperkamas City turas, ir trijų dienų mažoka. O kur dar pagrindinė Taksimo gatvė su savo tramvajais ir naktiniu gyvenimu. Kur turkiška pirtis [Hamam](#), kurioje atliekamas atpalaiduojantis masažas garinėje pirtyje (23 Eur pirtis; 35 Eur pirtis, masažas, putų pirtis; 41 Eur – full service). Kur kepti ant iešmo avienos gabaliukai “šiš kebab”, arba ant vertikalaus iešmo besisukantis karštas grilius? Mums per dvi dienas pavyko pamatyti daug. Naktinis pasiplaukiojimas po Bosforą tik papildė išpūdžius. Keturias valandas plūduriavęs laivas mums aprodė abu krantus, dešinį ir kairį. Gėrimai ir maistas – viskas įskaičiuota ir jokių sąskaitų. Paklauskite – o kiek gi kainavo ši dviejų dienų kultūrinė programa? Kainavo tai kainavo. 300 eurų, arba 1'000 litų (City turas, pasiplaukiojimas, maistas, 2 naktys viešbutyje). Bet be jų nebūtume pajutę Stambulo. Be jų nebūtume pamatę tiek, kad nereikėtų grįžti. O spėjome pabuvoti ne tik soboruose, rūmuose bei mečetėse.

Galatos bokštas.

Nekalbantis angliškai, bet viską atnešantis ir suprantantis padavėjas naktinio pasiplaukiojimo metu Bosforo sąsiauryje.

Spėjome ir turguje (Grand Bazar) pasiderėti, bei keletą suvenyrų įsidėti į bagažą. Kaip visada, priklauso įsigyti “Mavi boncuk” – mėlynąjį karolį, amuletą, kuris saugo jo nešiotoją nuo piktos akies. Jis kabo visur, kur tik reikalinga sėkmė (bet nei vienas turkas jo neturi po kaklu). Kainuoja eurą. Bet prašo ir dviejų, ir daugiau.

Man patys nuostabiausi dalykai, sužinoti Stambule, tai musulmonų papročiai ir kultinė asmenybė Turkijoje – Mustafa Kemal Atatiurk.

Pradžioje apie Korano

principus. Remiantis Koranu, vanduo yra gyvybės šaltinis, o viešasis vandens tiekimas – pilietinė pareiga. Kiekvienas miestas turėjo savo “cesme” (viešą fontaną) ir “kulliyes” siūlė “sehil” (nemokamą vandens dalijimą). “Sadırvan” stovėdavo mečetės kieme ritualiniam apsiplovimui. Nuostabiausias dalykas – labdaros formulė, aprašyta Korane. Kiekvienas privalo paaugoti 1/40 dalį savo metinių pajamų labdarai. Konkrečiai. Ir taip nuo Korano atsiradimo, t.y. nuo 7 amžiaus.

Ši labdara neturi būti duota kam nors asmeniškai. Ji turi būti skirta bendruomenei. Tokiu būdu

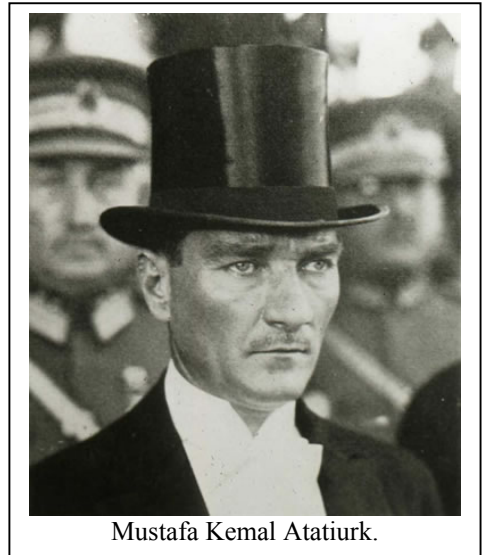
Naktinis Sofijos Soboras.

turtingi žmonės dovanodavo bendruomenei akvedukus, fontanus, grįsdavo gatves, tiesdavo kelius, statydavo ligonines ir kitka. Vargingesni – aukodavo maldos namams. Jokios korupcijos ar net įtarimo ja. Ir labai aišku – kokia suma pinigų. Tobula.

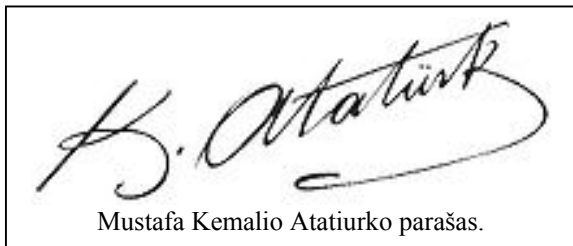
Vaikai. Tai visuotinis turtas. Nustebau šiemet, t.y. 2009 metų rugpjūčio mėnesį, kai plaukiojant po Viduržemio jūros šalis užsukome į musulmoniškąją Albaniją. Mūsų iguloje buvo vaikas. Kiekvienas albanas, atėjęs į laivą, pasisveikindavo įprastai, tačiau vaiką visi bučiavo. Mums tai atrodė neįprastai. O jiems tai buvo natūralu, pabučiuoti vaiką. Šit kaip.

Mustafa Kemal Atatiurk

Atatiurkas, tai didžiausias mano atradimas Turkijoje. Apie jį pasakyta: tai modernios Turkijos įkūrėjas ir pirmasis jos lyderis, Turkijos Džordžas Vašingtonas. Jo lyderystės metai: 1923-1938. Praėjus 70-čiai metų gatvėse ir namuose vis dar kabo jo portretai ir nemažėja tautos pagarba šiam žmogui, suformuota asmens kulto, vyravusio jo valdymo metais. Jis 1922 metais, po I-ojo Pasaulinio karo žlungant Osmanų imperijai, karinio perversmo pagalba

Mustafa Kemal Atatiurk.

Mustafa Kemalio Atatiurko parašas.

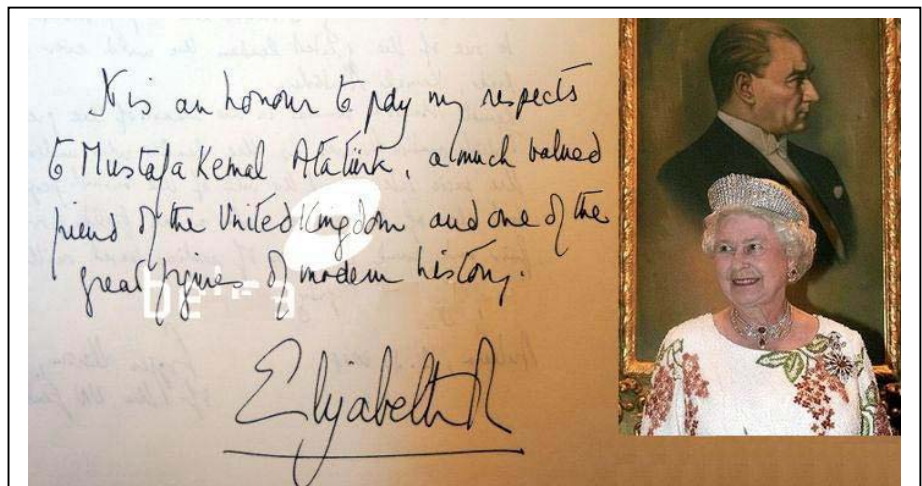
perėmė valdžią ir įkūrė demokratinę Turkiją. Jo pagrindiniai darbai: 1) atskyrė religiją nuo valstybės, ir šiandien musulmoniškoji Turkija kitokia, nei visas likęs radikalusis musulmonų pasaulis. Norėjo atskirti Turkiją kuo labiau nuo Arabiškų tautų, dėl ko jis užsitarnavo Islamo tikėjimo išdaviko vardą daugelio konservatyvių

musulmonų akyse; 2) uždraudė daugpatystę, suteikė pilietines teises moterims. Islamiškąją teisę jis pakeitė Civiline teise (pagal Itališkąją) ir pakeitė Civilinį Kodeksą imdamas pavyzdžiu Šveicariškąjį. Tuo jis panašus į Napoleoną, vaikina iš Korsikos, kuris per dvi naktis sukūrė Prancūziškąjį Civilinį Kodeksą, tapusį prototipu visam pasauliui ir galiojantį Prancūzijoje po šiai dienai; 3) pakeitė oficialiai šimtmečiais galiojusius Turkijoje arabiškus rašmenis

lotyniškaisiais rašmenimis, tuo panaikindamas erudicinius barjerus siekti vakarietiško žinių (kardinalus sprendimas ir titaniškas darbas viską perrašyti); 4) pasaulietinį (ne buvusį religinį) išsilavinimą paskelbė “valstybine kultūra”. Visa tai vyksta 1925 metų eigoje.

Keičiamas drabužių stilius. “Fezā” (turkų

kepūrė-kibiriuką, kurį įteisino 1826 metais sultonas Mahmudas II) ir turbaną keičia vakarietiškos skrybėlės (“*Hat Law of 1925*”). Atšaukiamos moteriškos čadros (skraistės).

Anglijos Karalienė Elizbeta: “It is an honour to pay my respects to Mustafa Kemal Atatürk, a much valued friend of the United Kingdom and one of the great figures of modern history.” 2008 metų gegužė. Originalas priklauso Turkijos Vyriausybei.

Vakarietiški kostiumai privalomi ir keičia tradicinius musulmoniškus drabužius. Moterims drabužiai neregamentuojami, leidžiama joms pasirinkti, bet rekomenduojamas modernus stilius. “Drabužiai neapibūdina tautos moralės ir papročių”, - jo žodžiai.

Neįmanomas dalykas, kardinaliai pakeitęs šalies veidą. Žinoma, kalbama apie Atatiurką, jog jis buvo diktatoriaus tipo, tačiau įsivedamas demokratiją šis žmogus nebūtų pakeitęs šalies veido. 1930 metais jis pats atkeitė savo vienpartinę sistemą į daugiapartinę. Buvo blaivus ekonominių pertvarkų vykdytojas, pergyvenęs Didžiąją depresiją 1929-1931 metais. Žinodamas, kad po I- Pasaulinio karo nebus investicijų kurti ekonomikai, steigė valstybines gamyklas ir fabrikus, skatino privatų verslą, tačiau bankus, elektrines ir draudimo

Mustafa Kemal ir Jordanijos karaliaus Abdulos I susitikimo metu 1937 metais. Kemal – europietis, Abdula I – tipiškas arabas.

kompanijas paliko valstybines. Net vystė aviacijos industriją. Kaip? Ogi paprastai – įsteigė loteriją, panašiai kaip pas mus “Aukso puodas”, kurio pinigų velniai gaudė. Nuo 1925 metų Atatiurko įkurtos loterijos pinigai buvo skiriami aviacijos pramonei ir 1931 metais buvo pagamintas pirmas nacionalinis lėktuvas (depresijos pabaiga!). Matyt Atatiurkas turėjo geresnius patarėjus, pamokančius kaip elgtis ekonominio nuosmukio metu, nei dabartiniai Lietuvos vadovai.

Gimė Mustafa Salonikuose 1881 metais (pietinė Makedonija prie Egėjo jūros, Otomanų miestas praeityje), ir savo antrąjį vardą “Kemal” (reiškia “Tobulybė” arba “Brandumas”) gavo 1893 metais iš savo matematikos mokytojo karinėje mokykloje, kaip jo puikių akademinų gabumų apibūdinimą. Tapo sėkmingu Turkijos kariuomenės karininku. Po Nepriklausomybės karų 1923 metais suformavo Respubliką. Kemalio ideologija (vadinama Kemalizmu) pagrįsta realizmu ir pragmatizmu. 1934 metais Didžioji Asamblėja suteikė jam vardą/titulą “Atatiurk” (Turkų tėvas = Nacijos tėvas). Kemalio perkėlė sostinę į provincijos

miestą Ankara. Tikėjo į žmonių suverenumo svarbą (ne valstybės suverenumo, o žmonių pirmoje eilėje). Kemalio atmetė “komunizmo” ir “fašizmo” ideologijas, įsigalėjusias Tarybų Sąjungoje, Vokietijoje ir Italijoje paprastu šių ideologijų nutylėjimu (neviešinimu), kad nekeltų sumaišties žmonių galvose (juk valdžia gali neakcentuoti nepageidaujama dalykų, tokių kaip nūdienos nesusipratimo dėl religinių simbolių - nuimti viešose vietose nukryžiuotojo atvaizdus ar ne). 1923 paskelbė Respubliką ir tapo pirmuoju Prezidentu. 1925 metais įsteigė vienpartinę (Žmonių partija) sistemą, apjungė įstatyminę ir vykdomąją valdžias savo asmenyje (diktatorius), bet nuo 1930 pats pakeitė šalies valdymą į demokratinį – daugiapartinį. Jis pasijuto blogai 1937 metais, o 1938 metais mirė. Diagnozė – kepenų cirozė. Per daug vartojo alkoholio. Įsivaizduoju, kaip “pareiga” išgerti su kiekvienu turku taurelę nepakenkė tautai, bet vienam žmogui aiškiai buvo per sunki. Savotiškas mokestis už populiarumą.

Toks buvo mano didžiausias atradimas 2008 metais Turkijoje. Kemalio. Asmenybė.

Ne šalis, ne šiltos jūros malonumai, o asmenybės pažinimas nustebino labiausiai. Šis pažinimas man atsimokėjo su kaupu 2009 metais, kai Sardinijoje, Porto Červo uoste, sutikau turką, gretimo laivo kapitoną. Pozityviai paminėjus Atatiurką (o toks mano vertinimas ir yra), užsitarnavau turko meilę ir pagarbą. Pasirodo, keturių kultūros dimensijų pažinimas (kalba, papročiai, tradicijos ir herojai) leidžia nutiesti tiltus tarp skirtingos kultūros žmonių.

Buriavimas

Rugsėjo antroje pusėje Stambule buvo vėsoka. Dienomis iki 20, naktimis apie 14-16. Lėktuvas mus pernešė per kalnus į pietinę Turkijos dalį ir klimatas pasikeitė. Karštis. 29-30 laipsnių. Jokios užuominos, kad norėtųsi striukės. Tik marškinėliai ir trumpos kelnės.

Bodrumu dabar vadinamas senovės dorėnų miestas Halikarnasas. Čia vieną iš 7 pasaulio stebuklų pastatė senovės Karijos valdovas Mausolas (375-353 m.pr.Kr.) – savo antkapinį namą, kuris per amžius įgijo bendrinį pavadinimą – “mauzoliejus”.

Šv. Petro pilis Bodrume.

Garsusis turkiškas laivų tipas – Guletas. Medinis, komfortabilus, nuomojamas su įgula: kapitonas, jūreivis, kokas. Viduje – raudonmedžio prabanga, skanus maistas ir jokių rūpesčių. Tik burių veik niekada nekelia.

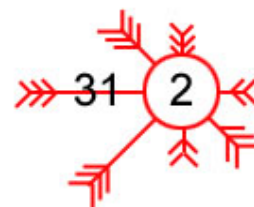
Iš Halikarnaso yra kilęs ir didysis I a. prieš Kristų retorikos mokytojas Dionisijus.

Svarbiausia miesto įžymybė – XV a. Šv. Petro pilis, pastatyta kryžiuočių iš Mauzoliejaus akmenų. Kryžiuočiai čia atvyko 1402 metais po Kristaus. Dar dabar matosi šie akmenys, besiskiriantys iš kitų žalsvu atspalviu. Pilyje dabar veikia jūrų ir archeologijos muziejus. Autobusiuku pervažiavome į Turgutreis – miestukas šalia Bodrumo, kuriame įrengta moderni marina. Reikalas tame, kad senasis Bodrum uostas talpina tik didelius vietinius Gulet tipo medinius kruizinius laivus. Jachtoms vietos – minimaliai. Turgutreis – visų charterinių kompanijų uostas.

Namų darbai prieš plaukimą

Plaukimui ruošėmės iš anksto. Studijavome meteo, locijas ir plaukimo maršrutą.

Pasirinkome kelionę iš Turgutreis (Bodrumo pusiasalis) į galinį tašką Fetiją neatsitiktinai. Rugsėjo mėnesyje vyrauja vakarų, šiaurės vakarų vėjai. Plaukti pavėjui pietvakarių ir rytų kryptimis maloniau, nei vakarų arba šiaurės vakarų. t.y. prieš vėją. Žemiau rasite vyraujančių vėjų rožių (diagramų) žemėlapi, paimtą iš labai naudingo tinklapio adresu <http://www.sailingissues.com/sailing-turkey.html>. Vėjų rožė – tai vyraujančių vėjų diagrama. Rutuliuke centre rodomas dienų be vėjo procentas. Pridedamo paveiksliuko dešinėje atveju – 2 procentai. Strėlytėmis rodoma vėjo krypčių tikimybė procentais. Tarkime Vakarinių vėjų tikimybė šiuo atveju yra 31%. Diagramoje nurodomos pagrindinių ir ketvirtinių rumbų kryptys. NE krypties paveiksliuke nėra, vadinasi tikimybė yra 0%. Strėlyčių

Vėjų rožė.

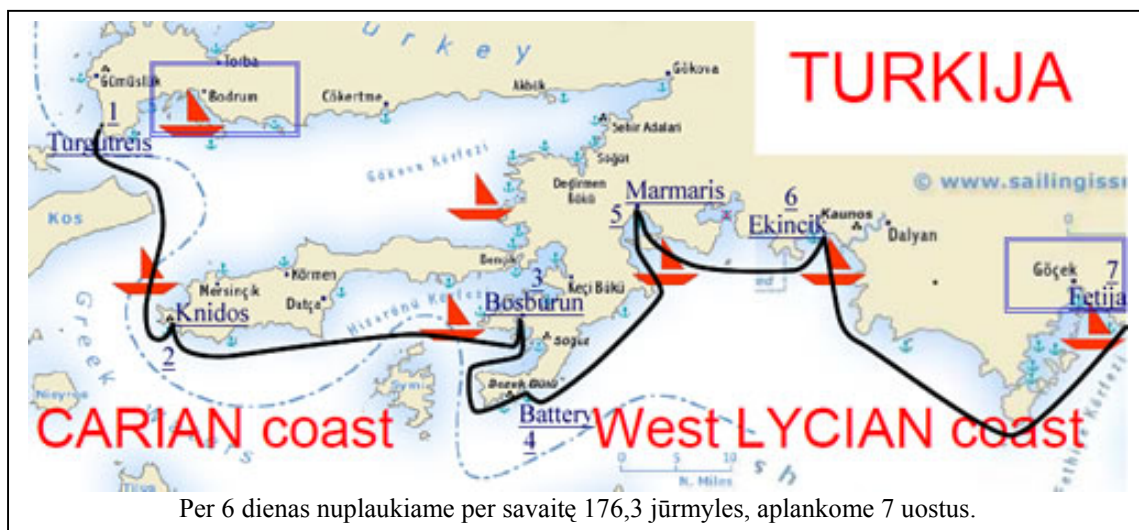
galuose yra brūkšneliai. Tai balai pagal Boforto skalę. Paveiksliuke parodyta, kad vakariniai

vėjai gali būti iki 6 balų pagal Boforto skalę. Pietiniai vėjai – iki 4 balų pagal Boforto skalę.

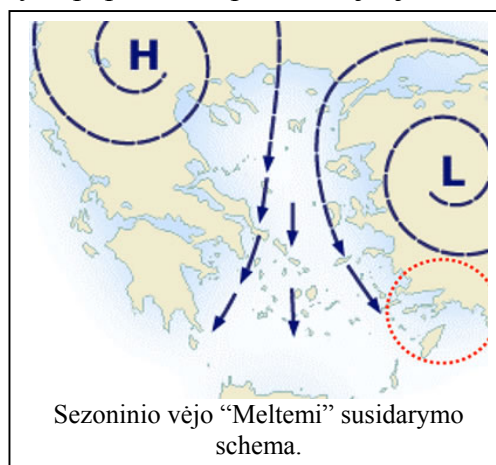

Prieš kelionę pasidomėjau internete apie Turkiją. Ten daugmaž aprašyti tikėtini orai ir vėjai. Tai štai, Egėjo jūroje vyraujantis vasaros vėjas – Meltemi, pučiantis NW-WNW

kryptimi atviroje jūroje, o pakrantėse kartojančios kranto linijas. Stipriausiai Meltemi

pasireiškia birželio-rugsėjo mėnesiais. Gūsiuose gali siekti 6-7 balus pagal Bofortą, bet dažniausiai būna 4-5 balų stiprumo. Jis yra vėsinantis, nešantis mažo drėgnumo orą, todėl užtikrinantis gerą matomumą. Paprastai pakylantis ankstyvą popietę, kai poilsiautojai jau ieško užuovėjos inkaravietėse, ir rimstantis saulei nusileidus. Nors ne visada. Kartais gali pūsti ir nakties metu, nes ne tik aukšto ir žemo slėgio sritys įtakoja jo stiprumą. Šiaurinių krypčių vėjas virš Egėjo yra sustiprinamas tunelio efekto – oro masės virš jūros spaudžia iš šonų kalnuoti krantai ir salos. Jei vėjas nerimsta naktimis, jis gali nerimti ir keletą dienų ar net iki 10-ies dienų iš eilės. Tokio ilgai trunkančio vėjuoto periodo pranašai – altocumulus fraktus (draskyti žemi kamuoliniai) debesys dieną prieš tai, kai visi kiti debesys yra tik orografinio tipo (kalnai ir aukštos salos gali priversti orą pakilti ir sudaryti debesis), besiformuojantys pavėjinėse kalnų ir aukštų salų pusėse. Tokiose vietose, kur už aukštų salų matosi orografiniai debesys, vietoj užuovėjos galite sutikti labai stiprius besileidžiančio nuo kalnų vėjo gūsius. Taigi, orografiniai debesys už salų nurodo į pavojų.

Turkiški motorseileriai "guletai" Bodrumo uoste.

24-36 valandų
periodinio Meltemi vėjo
prognozės požymiai:

1. Atmosferos
slėgio virš
Balkanų/
Šiaurės Egėjo
kilimo
prognozė.
2. Rasos
nebuvimas
ryte (oro
drėgnumo
mažėjimas).
3. Maži frakto
altocumulus

debesys dieną
prieš tai.

4. Ryškus
matomumo
pagerėjimas,
sutampantis su
kylančiu
atmosferos slėgiu
(mažiausiai 4hPa
per 12 valandų).

Jei buriavimas prieš
vėją tokių periodinių vėjo
sustiprėjimų metu yra
neišvengiamas, patariama
pakelti inkarą sutemus ir
nakties metu nuplaukti kiek
įmanomai daugiau mylių
prieš vėjui vėl sustiprėjant.

Guleto kajutkompanija. Ne mažiau erdvus jutas, kur galima sėdėti
sezlonguose arba ant minkštų sofų. Virėjas tris kartus dienoje gamina
skaniausius maistus. Tiesa, tokio laivo nuoma savaitei prasideda nuo
5'000 eurų. Mažiausi guletai plukdo 6 žmones, didesni - 12.

Knidos įlanka. Tiltelis dešinėje uždengtas krūmais.

Tačiau mūsų
buriavimo akvatorija eina
Egėjo ir Viduržemio jūros
riba bei nepatenka į
tiesioginės Meltemi įtakos
zoną. Tad tikimės ramių orų.

Taip pat planuojame
lankytinas vietas ir uostus,
išplaukimo ir atplaukimo
laikus, kultūrinę programą.
Vienas iš mūsų prieš kelionę
perskaito įmanomai daug
apie šią Turkijos pakrantės
dalį ir tampa mūsų gidu-
patarėju: kur plaukti ir ką
pamatyti. Tad dienos
pabaiga Turgutreise prabėga
nepastebimai. Rytoj kelsime

Knidos įlankoje lobsteriai kaip šunys, pririšti su žilka šliaužioja dugnu ir laukia savo eilės restorano virtuvėje.

įlanką pasiekėme ankstyvą popietę. Pūtė palankus 2 balų vėjukas, bet įnirtingai plaukėme su burėmis. Knidos įlankoje yra tiltelis, prie kurio prisišvartavome lagū. Įlanka apsaugota iš visų pusių, išskyrus pietryčius. Vėliau susirinko daugiau jachtų ir netelpančios turėjo stovėti ant inkarų, o į krantą plaukti valtelėmis.

Krante nieko

Nuomojama jachta "Daisy" Beneteau Cyclades 39.3.

Bosburne jachtos švartuojasi restoranų "holuose" – toks mažas atstumas iki staliukų. Vietiniai draugiški visur.

bures.

Mūsų charterio jachtos, vienodos. Tai 39 pėdų laivai su topinio takelažo ragautu. Mums tenka jachta su nesusukamu grotu.

Turgutreis – Knidos

2008.09.20 – atvykome į Turgutreis. Perėmėme jachtas ir pirmą naktį nakvojome jose. Buvo linksma. Iš Turgutreis iki Knidos 23.2 jmi (jūrmylės) kelio. Išplaukėme 2008.09.21 įdienojus ir

įstabaus – viena pašiūrė – "restoranas", apgriuvusio amfiteatro liekanos. Už tat įlanka, uolos ir vakarinė ramybė atpirko viską. Nakvojome įlankoje su pririštais omarais prie tiltelio, prie kurio švartavomės.

Knidos – Bosburne

2008.09.22 pakėlėme bures į Bosburne. Viso apie 32 mylias. Vėl vėjo nedaug ir su plaukėme su burėmis ir su varikliu. Bosburne – mažas miestelis, kur švartuojamės uoste prie restoranų alėjos. Dušai – siaubingi ir atrodo

Mūsų 6-ių jachtų flotilė Battery įlankoje.

kaip po karo. Vandens juose nėra, likę tik tupyklos už sienų. Kas vakarieniauja restorane, tam restoranas leidžia praustis jų duše ir duoda WLAN prieigos slaptažodį nemokamai. Toks čia biznis. Už žuvį graikas prašo 40 lyrų (1 lyra ~ 2 Litai) už kilogramą, po to greitai leidžia iki 35 lyrų, o Fetijos turguje randame tas žuvis po 9 lyras už kilogramą. Žodžiu, visą kelią iki Fetijos

neturėjome jokios patirties kainose. Matomai tai buvo žinoma vietiniams ir permokėdavome po daug. Tik Fetijoje viskas tapo dvigubai ir net trigubai pigiau. Ten jau mūsų nesistengė apgauti už kiekvieno kampo. Nors, saugotis reikėjo.

Bosburun - Battery – Marmaris

2008.09.23 -
Bosburun - Battery –
Marmaris 46 jm. Nuo

Marmaris. Pagrindinė krantinė, aišku, skirta guletams.

Įlankoje netruko prisistatyti žavios prekiautojos, kurioms nebuvo svarbų parduoti, svarbu buvo gauti pinigų.

Bosburun iki Battery įlankos švyturio nutarėm surengti lenktynes. Regata buvo sunki, nes reikėjo laviruoti į vėją, kuris kartais visai nurimdavo, o gūsiuose pūsdavo 1 balo stiprumu pagal Bofortą. Mes paskutiniai. Po lenktynių – poilsis Battery įlankoje. Įlanka iš jūros nematoma. Uždengta kalnų šlaitais. Atrodo, kad plaukiame į “sieną”, kurioje paskutiniu momentu pamatai plyšį ir įplaukimą į įlanką. Iki to laiko vėjukas pakilo, nes įdieniojo, ir sulėkėme į įlanką

Marmaris. Krantinė. Naktinis gyvenimas – labai intensyvus. Ryte visi “garuoja”, tačiau vakare visas miestelis dūzgia kaip bičių avilys. Diskoteka ant diskotekos, baras ant baro.

greitai. “Battery”, nes ant kalvos - įtvirtinimas. Raudona žemė, prie tiltelio viena bakūžė su vietiniais žvejais. Įlankoje stovėjo daugiau jachtų ir visas jas lankė dvi jaunos merginos su valtele bandydamos parduoti marškinėlius už 20 eurų. Pasimaudėme, nusifotografavome ir vėl į kelionę.

Jau temstant pasiekėme Marmarį. Kiekvienas laivas yra sukomplektuotas

pakrančių aprašymais – locijomis. Jose daug naudingos informacijos apie pakrantes. Kad ir uostų darbiniai radijo kanalai (VHF kanalai).

Dar Turgutreise mums paaiškino, kad tiek įplaukiant į uostą, tiek išplaukiant iš jo, praneštume marinai. Pradžioje nelabai supratau – kodėl išplaukiant. Bet Turgutreise pasielgiau taip, kaip patarė. Atlėkė guminukė ir labai tiksliai išstūmė mus iš vietos. Nebuvo komplikauta, nors pūtė šoninis vėjas. Guminukė įlindo tarp mūsų jachtos ir pavėjui stovinčios, kad suveiktų kaip “krancas” ir mūsų laivo, kuris dar neturi eigos, neužmestų ant pavėjinio. Matyt nemažai pasitaiko “čainikų”¹, kurie taip padaro.

Tačiau kai atplaukėm į Marmarį, supratau kam reikia kviesti mariną. Viena, joje tiek jachtų, kad savarankiškai laisvos vietos nerasi, o apsisukti siauruose tarpuose tarp

Marinų mastai Turkijoje.

Taip atrodo “blue water sailing”. Kitaip: rami jūra, mėlynas vanduo, saulė, lengvas vėjas ir sekantis uostas ne už 180 mylių, o čia pat, už kampo.

¹ Čainikas – pradedantysis, žmogus be patirties.

Ekincik – restorano prieplauka, kur stovima už pažadą aplankyti restoraną.

krante tuoj pat prišoka keli “marinščikai”² ir pritvirtina galinius švartovus. Pačiam veik nieko ir nelieka daryti. Visa tai įeina į paslaugas ir niekas neprašo “bakšiš”, t.y. arbatpinigių už patarnavimus.

Marinos Turkijoje nepigios. Mūsų laivui Marmarije – 45 eurai parai. Tačiau tai pigiau, nei Kroatijoje, kur tokia marina kainuotų ir 70 eurų. Tik Graikijoje pigiau. Tiesa, Graikijoje man pasitaikė tik kelios marinos su vandeniu, elektra ir dušais. Dažnai vieno iš šių dalykų nėra. O dar dažniau trūksta visų trijų. Tada marinos

Dalyan deltos laivai. Iš Ekincik-o veža laiveliais, nes prie deltos jachta nepriplauksi – seklu. Ekskursija kainuoja 30 eurų žmogui.

Dalyan upės delta. Krantuose galima pamatyti vežlių, pasimaudyti purvo voniose.

inkarinių virvių labai sudėtinga, kad išplaukti iš vieno kanaliuko paieškoms į kitą. Antra, kai jachtos išplaukia, marinos ofisas žymi pas save tuščias vietas ir kitai jachtai atplaukus tiksliai nurodo “guminukių” škipieriams – kur vesti naują.

Maža to, guminukių meistrai taip įgudę, kad be vargo stumdo jachtas šonais į bet kokias siaurumas, kur savarankiškai be priekinių vairų ir įplaukti sunku, nekalbant apie išplaukimą. Maža to, jie iškelia iš vandens inkarines virves ir paduoda bakiniams. Maža to,

kaina būna apie 20 eurų. Bet nei tualetų, nei dušo, nei elektros, nei vandens ten negausi. Maža to, jokia marina Graikijoje nekalba per radiją. Uoste niekas neprieina ir neparodo – kur galima sustoti. Niekas nepaima švartovų. Atėnuose, civilizuotoje marinoje miesto centre, netgi turėjau sekantį nuotykį: jūreivis nuo bako šaukia vietiniams krante (jau marinoje, nes neaišku, kur svečių vietos, o kur vietinių) – “what is VHF channel of marina!?”. Vietinis gūžteli, paskui nueina pasitarti su dar dviem

² Marinščikai – uosto tarnautojai.

vietiniais. Grįžta ir šaukia mums: -“It is not a channel, it is marina!”. Žodžiu Turkija – buriuotojų rojus. “All included” – saulė, šiluma, paslaugos, maistas ir vaizdai – aukščiausios prabos. Rekomenduoju.

Poilsis įlankoje prie Fetijos.

Marmaris – Ekincik

2008.09.24 – diena ir 26,3 jm su nuotykiiais. Išplaukus iš Marmario teko grįžti su burėmis, nes variklis davė “dubens³”. Krante mechanikai rado, kad kažkokiu stebuklingu būdu kuro bako kranas po gultu užsisuko ir kuro padavimo traktas prisiurbė oro. Nuorino, atsuko baką ir viskas ok. Vijomės flotą iki vėlumos. Ekincike

buvome 19:00, nes su problema sugaišome 4 valandas. Ekincik stovim prie restorano (nemokamai už “pareigą” valgyt restorane). Bet restorane mums neliko vietos (visos 50 vietų užimtos) ir buvome patys sėkmingiausi iš visų, nes kitiems nemokamas uostas kainavo o-lia-lia – 300 eurų už butelį šampano ir po gabalėlį torto šešiams. Taip vienos jachtos įgulai sugedo nuotaika. Bet vieta, reikia pasakyti, fantastinė.

2008.09.25 – kas nori, ryte 7:00 išplaukia motorine

Likijos laikų tombos Dalyan upės krante. Tai Kaunos karalių paskutinio poilsio vieta, datuojama 400 metų prieš Kristų.

Fetijos priemiestis – saloje. Kaip ne kaip, o Turkijos pakrantė turi archipelagą. Vadinasi ir “žirmūnai” gali būti saloje.

valtele į ekskursiją žiūrėti upės, vėžlių, dedančių kiaušinius plažė ir [Likijos laikų antkapių sienoje](#) (vietovė vadinasi Kaunos – toks miestas ant Dalyan upės kranto). Pusės dienos ekskursija kainuoja 30 EUR žmogui.

Ekincik – Fetija

2008.09.25, 12:00

išplaukėm iš Ekincik. 35,5 jm ir Fetija – puikus, pigus miestas. 9 lyros antras patiekalas, lyginant su Stambulo 17 ir Marmario 20, yra nesuvalgomas vienam žmogui

³ Davė “dubens” – nuo rusiško posakio “duba dala”, kitaip tariant – sugedo, mirė.

(tiek jo daug). Fetijoje labai daug rusų. Veik visose parduotuvėse įdarbinti rusakalbiai, kad su jais galėtų susikalbėti. Jie gyvena Fetijoje nuo gegužės iki lapkričio, kai grįžta namo, nes sezonas baigiasi, parduotuvės uždaromos ir jiems nelieka darbo.

Galų prie kranto užsiinkaruoti ne taip paprasta. Reikia su “tuziku” nuvežti virvę ir prišti prie medžio.

Parduotuvės lūžta nuo aukso, laikrodžių, odinių drabužių ir viso kito turto, kurį labai vertina pirmus savo tūkstančius uždirbantys rusai. Čia galima sutikti ir kitų tautybių žmonių. Pavyzdžiui anglų. Bet jie mieliau perka ledą į savo jachtas šviežiai žuviai atšaldyti. Na ir mes, lietuviai, ten buvome. Pirkome kas ką, bet daugiausiai fotografavome ir ragavome vietinius maistus. Ką jau čia tokio parsiveši iš tos Turkijos daugiau.

Poilsio diena

2008.09.26 – Poilsio diena. Po kiekvienų atostogų reikia pailsėti. Plaukėme į vietinę įlanką inkaruotis, maudytis, plaukti “tuziku⁴” reise. Per dieną sukorėme 8,8 j.m. Vakare važiovome į Goceką (miestelis greta). Vakarienei. Nors, mieliau būčiau likęs uoste Fetijoje, nes rytoj reikia keltis beprotiškai anksti. Tačiau negalima pažeisti pirmos žmonių bendravimo taisyklės – būtina po plaukimo sudalyvauti baigiamojoje šventėje krante. Kitaip, koks čia plaukimas? Be pabaigos.

Sunkiausia diena – kelionė namo

2008.09.27 – beprotiškai anksti, t.y. 6:30, išvykom autobusiuku į Bodrumą (apie 200 km). Lėktuvas iš Bodrumo į Stambulą 9:05, bet vėlavo. Laukiam. Stambule vėl laukiam nes vėluoja lėktuvas į Rygą. Rygoje atsirandam vakare, apie 19 val. Tada autobusu iš Rygos į Vilnių. Namie apie 24:00 kritom iš nuovargio miegoti. Lyg kas nubraukė juodu rašalu per spalvotas atostogas. Abidna, da? Ne. Nieobidno. Buvo gerai.

Viso nuplaukėm per savaitę tik 176,3 jūrmyles, tačiau malonumo patyrėme už visą 1'000 j.m.

Jei ne nuotraukos, tai ir atostogų neprisiminčiau – taip nuvargino kelionė namo į Lietuvą, o dar paskui tas šaltis, dargana ir naktis nuo 4-os valandos po pietų... Norisi atgal į Turkiją.

*** P a b a i g a ***

⁴ Tuzikas – tai ne šuns vadas, taip vadinama pagalbinė jachtos valtelė